

ترنم زندگی در باقران

فرخ نژاد— صدای زندگی که در کوه‌های باقران پیچید اهالی بیرجند را هم از گوشه گوشه شهر به ارتفاعات این سپهر سنگ و لاهی شهر کشاند تا حیات دوباره بندها و آبشارهای این دیوار سنگ لاهی را به نظاره بنشینند زیرا امتد ها بود که خونی در رگ‌های ارتفاعات باقران جریان نداشت تا راهی رودهای فصلی، چشمه سارها و بند سارهای آن کند. تعطیل و غیر تعطیل ندارد، این روزها دیگر هر روز و هر ساعتی که به بندها و آبشارهای این سپهر سنگ لاهی شهر پناه ببری می بینی که تعداد زیادی خیلی جلوتر از تو یا پشت سر به مهمانی این ارتفاعات می آیند.

• هر روز هفته مهمان دارد

این روزها فقط پنج‌شنبه و جمعه نیست که بندهای امیر شاه، بند دره و آبشار چهارده بیرجند شلوغ است بلکه هر روز هفته مهمان دارند آن هم از همه قشر، پیر، جوان، کودک، بزرگسال، دانشجو، دانش آموز، کوهنورد،... همه می روند تا حیات مجدد مناطق گردشگری شهر تشنه را که دیگر با این بارندگی‌ها کمی سیراب شده است نظاره کنند و خدا را شاکرند برای این که در فصل سرما شهر بیرجند و دیگر نقاط استان را غرق رحمتش کرد. یکی از نقاطی که این روزها همه حرف رفتن به آن را می زنند منطقه گردشگری بنده دره بیرجند است زیرا رودهای فصلی با ذوب شدن برف‌های ارتفاعات کوه دوباره جاری شده‌اند. و این طبیعت برف و باران است که از اوج به سرازیری می آید تا زندگی بخش باشد و زندگی آفرین.

• آوازی در دل سنگ‌ها

همان طور که وقتی برف‌های ارتفاعات باقران با افزایش دمای هوا آب شد دست در دست یکدیگر

گذاشته قدم زنان همراه آوازی که هنگام گذر از دل سنگ‌ها سر می دهند خود را به پایین دست ارتفاعات باقران می‌رسانند. آوازی که برف‌های آب‌شده هنگام گذر از دل سنگی سنگ و لاهی مسیر سر می دهند شاید در حال حاضر بهترین سمفونی باشد که در طبیعت نواخته می‌شود. گاهی با این آوازی که رودها از خود سر می دهند می توان صدای خدا یا همان صدای زندگی را شنید به شرط این که گوش جان را نیز کنی و فقط تمرکز روی همین باشی و بس.

• صدای خدا

چند روز قبل هم که باران آمد صدای خدا در این ارتفاعات بیشتر از هر زمانی به گوش رسید طوری که دیگران قدر این رودهای فصلی که در ارتفاعات سرازیر است از خود بیخود شدند و با سرعت هر چه تمام‌تر خود را به پایین دست رساندند که بند‌های دره و امیرشاه لبریز شده فرکانس این صدا را تا نزدیکی شهر بیرجند فرستادند. آبشار چارده هم که نگو با این باران‌ها وقتی صدای خدا بیشتر از قبل در گوشش پیچید قوی‌تر از روزهای قبل از سخره‌های سخت به پایین تراوید و صدای زندگی را راست‌تر در گوش مردم بیرجند زمزمه کرد.

اما از همه شادتر تک درختان پنه، بند‌های دره، امیرشاه و آبشار چارده هستند هر چند که در خواب زمستانی به سر می‌برند اما باران‌های اخیر صفایی به بر و روی آن داده که می‌شود به خوبی وجود سرزندگی را از وجود آن‌ها حس کرد.

روزهای بارانی همراه با طبیعت دست به دست هم داده و تصاویری در این مناطق آفریده‌اند که در هیچ نمایشگاه عکسی یا نقاشی نمی‌توان آن را به نظاره نشست. این روزها بهترین روزها برای عکاسان و فیلم

برداران است تا تصاویری از مدیدن روح در کالبد خشکیده بندهای دره، امیرشاه و آبشار چارده بگیرند و آن را در آرشیو باران و برف زمستان ۹۵ جمع‌آوری کنند و تصاویری و فیلم‌هایی که هنرمندان و طبیعت‌دوستان از این مناطق گرفتند و در شبکه‌ها، جراید، خبرگزاری‌ها و... منتشر کردند نشان از این دارد که از فرصت پیش آمده بهترین استفاده را برده‌اند.

• بدون امکانات وزیر ساخت

از این همه زیبایی که ارتفاعات باقران و مناطق گردشگری که در دل خود جای داده است بگذریم سوالی که در این زمینه از ذهن می‌گذرد این است که چقدر مسئولان و متولیان امر زیرساخت و امکانات را برای بهره‌بردن از این فضای بکر و زیبا در این فصل و دیگر فصول فراهم کرده‌اند؟

به عنوان نمونه هر وقت برف و بارانی بر زمین می‌نشیند و شهروندان به ویژه جوانان دل به کوه‌های باقران می‌زنند گاه حوادثی رخ می‌دهد که ناشی از نبود برخی زیرساخت‌هاست. البته شاید برخی وقت‌ها هم بی‌احتیاطی سبب بروز این حوادث بوده‌اما نباید از حق گذشت وقتی راه‌های دسترسی به این نقاط از روشنایی لازم، حفاظ و گاردیل و... برخوردار نیست به طور حتم باید شاهد حوادث ناگوار هم در این نقاط که همیشه پذیرای انبوهی از جمعیت است باشیم و این حوادث در زمانی که برف و باران می‌بارد و مردم می‌خواهند از فضای پاک و باطراوت این نقاط استفاده کنند بیشتر از دیگر زمان‌ها رخ می‌دهد. علاوه بر این امکانات لازم همانند سطل‌های زباله، سرویس‌های بهداشتی، مغازه و... هم در این نقاط وجود ندارد و یا اگر هم است خیلی کارایی لازم‌اندارد.

• بند دره

۱۵۴ سال قبل یعنی در سال ۱۲۹۴ هجری قمری که مصادف با اواخر دوره زندیه و قاجاریه بود بندی تاریخی در دامنه‌های ارتفاعات باقران بنا شد که هنوز هم پابر جاست محل ذخیره آب برف و باران‌های زمستانی است. این بند چون آب آن از دره بالا و پایین عبور می‌کند به این اسم مشهور گشته و در سال ۱۳۸۱ از سوی سازمان میراث فرهنگی با شماره ۴۸۱۶ در فهرست آثار ملی ایران ثبت شده است.

به گزارش «خراسان جنوبی» اهمیت این منطقه به حدی بود که طرح منطقه نمونه گردشگری بنده دره بیرجند سال ۸۴ در دور نخست سفرهای رئیس‌جمهور وقت به تصویب رسید تا این موضوع نقطه عطفی برای رشد و توسعه گردشگری استان شود و بعد از ۱۱ سال از تصویب این کار، خشتی روی خشت قرار نگرفته و ماحصل بحث‌های بی‌نتیجه جز مشتی کاغذ و تعدادی جلسه، وعده و چند صورت جلسه نبوده است.

بند دره در بند یک مصوبه است و این روزها پس از تصویب در شورای عالی معماری و شهرسازی به گفته مدیر طرح منطقه نمونه گردشگری بند دره در تونل پر پیچ و خم و پر کراسی اداری هر روز بیشتر رنگ می‌بازد و به طرحی تبدیل شده که بند بندش از هم گسسته است.

از سوی دیگر هم مطالبی مطرح می‌شود مبنی بر این که برخی مسائل مربوط به طرح نمونه گردشگری بند کارگروه میراث فرهنگی استان در سال ۹۱ با تأکید بر

این که طولانی شدن مراحل اجرای طرح جامع منطقه نمونه گردشگری بند دره بیرجند باعث به وجود آمدن مشکلات و چالش‌هایی در این زمینه شده گفت: متأسفانه ورود دستگاه‌های اجرایی به این موضوع به صورت بخشی و ارائه ندادن تعریف دقیق در این مورد مشکلاتی را به وجود آورد بنابراین برای رفع مشکلات، دستگاه‌های اجرایی مربوط باید به طور جامع و کامل در این زمینه وارد شوند تا از صدور مجوزهای ناقص و... خودداری شود.

این طرح سال ۹۱ به تصویب کارگروه تخصصی میراث فرهنگی استان رسید و بر اساس این مصوبه ضمن باقی‌ماندن ۱۴۴ هکتار با کاربری گردشگری در منطقه نمونه گردشگری بند دره بیرجند، قرار شد سرمایه

گذار طرح‌های خودش را در ۱۸ هکتار از زمین‌های تحت مالکیت خود اجرا کند.

معاون هماهنگی امور عمرانی استاندار وقت در کارگروه میراث فرهنگی استان در سال ۹۱ با تأکید بر این که طولانی شدن مراحل اجرای طرح جامع منطقه نمونه گردشگری بند دره بیرجند باعث به وجود آمدن مشکلات و چالش‌هایی در این زمینه شده گفت: متأسفانه ورود دستگاه‌های اجرایی به این موضوع به صورت بخشی و ارائه ندادن تعریف دقیق در این مورد مشکلاتی را به وجود آورد بنابراین برای رفع مشکلات، دستگاه‌های اجرایی مربوط باید به طور جامع و کامل در این زمینه وارد شوند تا از صدور مجوزهای ناقص و... خودداری شود.

«کاظم اولیایی» گفته بود: محدوده ۱۴۴ هکتاری مورد نظر با کاربری گردشگری باید باقی‌ماند، دستگاه‌های متولی زمین در استان هم باتشکیل کمیته‌ای، وضعیت مالکیت این منطقه را بر اساس اطلاعات اداره کل

میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری بررسی کنند تا حدود منطقه نمونه گردشگری بند دره بیرجند و مالکیت شرکت پوشش مشخص شود.

با روی کار آمدن دولت یازدهم «حسن رضانی» به عنوان مدیر کل جدید میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان معرفی شد و مسئولان جدید استان که شمار خود را توسعه صنعت گردشگری در استان قرار داده بودند تلاش کردند با همکاری مدیران جدید شرکت پوشش، روند جدیدی در اجرای این طرح در پیش بگیرند. شهریور ماه سال ۹۳ «علی جعفری» مدیر جدید طرح منطقه نمونه گردشگری بیرجند در جریان پیگیری خبرنگاران برای اجرای این پروژه اعلام کرده بود: با توجه به تغییر رویکرد مسئولان جدید استان در این زمینه و همکاری آن‌ها با شرکت پوشش، به زودی با حضور مسئولان خراسان جنوبی عملیات اجرایی منطقه نمونه گردشگری بند دره شروع می‌شود و پس از چند سال پیگیری برای آغاز این پروژه، به توجه به مسائل جدید و به وجود آمده در استان، مشاور شرکت در حال تهیه طرح مورد نظر است تا پس از نهایی شدن، اجرای آن آغاز شود. اما حالا شواهد حاکی از این است که سرپال ادامه دار موانع قانونی بر سر راه اجرای این طرح قصد تمام شدن ندارد و مدیران شرکت پوشش برای گرفتن مجوزهای مربوط دچار مشکل هستند چرا که به گفته مدیر طرح منطقه نمونه گردشگری بند دره بیرجند، هنوز هم برخی دستگاه‌های اجرایی مانع اجرای این مصوبه می‌شوند.

• بند امیرشاه

بند تاریخی امیرشاه در فاصله ۲ کیلومتری جنوب غرب بیرجند با جهت شرقی – غربی در مسیر رودخانه ای فصلی در داخل رشته کوه باقران بنا شده است. این ساز به با هدف ذخیره آب و مهار سیلاب‌ها با مصالح آجر، سنگ و ملات ساروج ساخته شده است. بند امیر شاه در سال ۱۳۶۷ از سوی اداره کشاورزی مورد مخدوش شده است. این بند تاریخی در دوره قاجار و زمان حکمرانی حشمت الملک علم (نیمه دوم قرن ۱۳ ه) همراه دو بند تاریخی دیگر (بند دره و بند انگ) ساخته شده به شماره ۴۸۱۵ در فهرست آثار ملی به ثبت رسیده است.

• آبشار چهارده

آبشارهای چهارده در مسیر کوهنوردی قله باقران در جنوب شهرستان بیرجند واقع شده و از حدود هشتاد آبشار کوچک و بزرگ متفاوت تشکیل شده است که مسیری مناسب برای آبشار نوردی و سنگ نوردی به حساب می‌آید. وجود این همه آب در کنار کویر، گوارایی و خنکی آن، نظر هر بیننده‌ای را جلب می‌کند. لازم به ذکر است که در نزدیکی روستای چهارده پایین نیز آبشار کوچکی در کنار یک امامزاده قدیمی به نام سلطان شیخ حسین واقع شده که محل تجمع و استراحت خانواده‌هاست و برای دسترسی به آبشارهای اصلی چهارده نیاز به دو ساعت کوهنوردی و گذشتن از موانع سخت است.

لیست منتخب شعبات فروش روزنامه خراسان

نام سوپر: بهشیران

آدرس: ۲۰ متری دوم شرقی مدرس پ ۶۷

تلفن: ۰۹۳۵۵۶۱۵۰۵۹

نام سوپر	نشانی	نام سوپر	نشانی	نام سوپر	نشانی
نوید	توحید ۳ حاشیه میدان	رضا	خ مدرس انتهای شهید تیموریور	پردلی	پاسداران چهارراه شهید گمنام پارک
نگین	نبش توحید ۸	پردیس	۲۰ متری اول مدرس	پروما	خ پاسداران نبش باهنر شرقی
لوازم التحریر یارسه	بین توحید ۱۰ و ۱۲	بهدانی	آخر ۲۰ متری اول مدرس پاساژ الماس	قدس	نبش پاسداران ۱۰
لوازم التحریر قائم	بین توحید ۱۱ و ۱۳	بهشیران	۲۰ متری دوم شرقی مدرس پ ۶۷	کمالی	نبش پاسداران ۱۵
گلستان	بین توحید ۱۳ و ۱۵	پامچال	خ مدرس خ خلیل طهماسبی ۲	جماران	آخر خ پاسداران تقاطع جماران
مهدی	نرسیده به توحید ۱۳	نیاوران	۲۰ متری سوم شرقی مدرس نبش چهارراه اول	امین	خ بهشتی نبش بهشتی ۱۳
شقایق	بین توحید ۱۹ و ۲۱	آرش اسپورت	خ مدرس	چهکنندی	نبش بهشتی ۴
خسروی	نبش توحید ۲۱	معتمد	خ امام موسی صدر شرقی نبش خیابان بعثت	جلگه	خ بهشتی نبش شیرین شرقی
دالیا	نبش توحید ۲۵	حسین	خ امام موسی صدر غربی چهارراه استقلال	دهکده	خ بهشتی ۱۹ پ ۱۰۳
پریا	نبش توحید ۴۴	کتبفروشی خوارزمی	نبش مدرس ۲	سیب	بین طالقانی ۵ و ۷
امیر	نبش توحید ۴۴	احسان	خ میرزا کوچک خان غربی روبروی سوپر رسول	کتبفروشی فیضیه	بین طالقانی ۶ و ۸
نظمی	خ توحید نبش رشادت	مکت	۲۰ متری دوم شرقی مدرس نبش خ شهید تیمور	نوبین	بین طالقانی ۹ و ۱۱
لوازم التحریر آسیا	نبش مدرس ۳	ستاره شب	خ مدرس تقاطع شهید محلاتی	آبی	بین طالقانی ۱۲ و ۱۴
لوازم التحریر به نشر	مدرس ۲۵ پ ۴	مواد غذایی آسیا	۲۰ متری سوم مدرس نرسیده به سیدجمال الدین	ترش و شیرین	ابتدای طالقانی روبروی مهدیه
یادگار	مدرس ۲۸ چهارراه اول	خلیج فارس	خ امام موسی صدر غربی نرسیده به تهنای باران	بهاران	بین قدس ۵ و ۷ پ ۶۸
الغدیر	۲۰ متری دوم شرقی روبروی پارک وحدت	شقایق	خ میرزا کوچک غربی نبش چهارراه نبش روبروی مسجد	انتشارات مدرسه	خ طالقانی جنب دادگستری
نوژا	نبش مدرس ۳۲	شقایق	محلاتی روبروی رستوران مدائن	بهاران	بین قدس ۵ و ۷ پ ۶۸
پروما ۲	خ مدرس تقاطع محلاتی	بلیزان	خ محلاتی روبروی پمپ بنزین	عرفان	عدل ۷ پ ۳۷